

नगरसभाका अध्यक्ष महोदय,

नगरसभाका सदस्यज्यूहरु

१. बागलुङ नगरपालिकाको १३ औं नगर सभाको यो महत्वपूर्ण क्षण र विशेष अवसरमा नेपालको संविधानको धारा २३० तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा ७१ बमोजिम नगर उप प्रमुखलाई प्राप्त जिम्मेवारी बोध गर्दै आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को बजेट यस गरिमामय सभा समक्ष प्रस्तुत गर्न गईरहेको छु ।
२. यस अवसरमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक व्यवस्था स्थापनाका लागि विभिन्न कालखण्डमा भएका जनआन्दोलन, दशवर्षे जनयुद्ध, राजनैतिक क्रान्ति एवं संघर्षका ऐतिहासिक तथा महान सहिदहरुप्रति उच्च सम्मानका साथ हार्दिक श्रद्धासुमन अर्पण गर्दछु । साथै घाइते तथा अंगभंग भएर बाँचिरहनु भएका सम्पूर्ण योद्धाहरुप्रति हार्दिक अभिनन्दन सहित उच्च सम्मान प्रकट गर्दछु ।
३. यस बागलुङ नगरपालिकाको पहिलो जननिर्वाचित नगर प्रमुख स्व. ऋषीराम शर्मा तथा नगर उप-प्रमुख पद्मचन्द्र राजभण्डारी लगायत अग्रज नेतृत्वहरुको महत्वपूर्ण योगदानको स्मरण गर्दै उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछु ।
४. संघीय लोकातान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको दोस्रो स्थानीय तहको निर्वाचनबाट हामीले यस नगरपालिकाको निर्वाचित जनप्रतिनिधीको जिम्मेवारी ग्रहण गरेको एक वर्ष पुरा भईसकेको छ । यस एक वर्षमा नगरवासीहरुप्रति पूर्ण उत्तरदायी बनेर कार्य गरेका छौं र सबै नगरवासीहरुबाट पाएको आत्मिय माया तथा प्राप्त सल्लाह, सुझाव एवं स्वच्छ आलोचनाका लागि हार्दिक आभार एवं कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु ।
५. विश्वव्यापी कोभिड संक्रमण र यसबाट सृजित आर्थिक मन्दीले देश विदेशमा गहिरो प्रभाव पारेको छ । अर्थतन्त्र संकुचित भएको वर्तमान अवस्थामा स्थानीय अर्थतन्त्र पनि मन्दीको मारबाट अछुतो रहन सकेन । यो अवस्थामा पनि सन्तुलित एवं समावेशी विकास, आर्थिक बृद्धि, सुशासन, दिगो पूर्वाधार विकास, बाल मैत्री स्थानीय शासन, रोजगारी तथा शिपमुलक तालिम, पर्यटन विकास र सामाजिक विकासको कार्यमा बजेट लक्षित गर्ने भरमग्दुर प्रयास गरेको छु ।
६. नेपालको संविधान, नेपालको दीर्घकालिन विकास लक्ष्य, पन्ध्रौ योजना, नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रम, गण्डकी प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रम, मध्यकालिकन खर्च संरचना र आवधिक योजना सहित स्थानीय राजनैतिक दलहरु, स्थानीय विज्ञ, नागरिक क्षेत्रका अगुवा, विषयगत समिति लगायत सरोकारवाला संघ सस्थाहरुको सुझावलाई बजेट तर्जुमाको मार्गदर्शनको रूपमा

लिएको छु । साथै यस गरिमामय सभामा नगर प्रमुखज्यूवाट प्रस्तुत आ.ब ०८०/८१ को नीति तथा कार्यक्रमलाई प्रमुख आधार बनाएको छु ।

सभाध्यक्ष महोदय एवं सभासदस्यज्यूहरु

अब म बागलुङ नगरपालिकाको गत आर्थिक बर्ष २०७८/०७९ को यथार्थ आवस्था संक्षेपमा प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

७. नेपाल सरकारवाट प्राप्त हुने वित्तिय समानीकरण अनुदान तर्फ १७,३८,००,०००। (सत्र करोड अठ्त्तिस लाख), राजश्व वाडफांड तर्फ रु १०,४०,२१,०००। (दश करोड चालिस लाख एक्काईस हजार), सशर्त अनुदान तर्फ रु ६०,९६,८८,०००। (साठी करोड छयानव्वे लाख अठासी हजार), विशेष अनुदान तर्फ २,३३,००,०००। (दुई करोड तेत्तिस लाख) र समपुरक अनुदान तर्फ रु १,७१,००,०००। (एक करोड एकहत्तर लाख), गरी संघीय सरकारवाट प्राप्त हुने गरी ९२,७९,०९,०००। (वयानव्वे करोड उनानी लाख नौ हजार) प्रदेश सरकारवाट प्राप्त हुने समानीकरण अनुदान तर्फ रु २,१४,२२,०००। (दुइ करोड चौध लाख बाईस हजार), सशर्त अनुदान तर्फ रु ६०,००,०००। (साठी लाख), राजश्व वाडफांड तर्फ रु ३९,७२,०००। (उनान्चालिस लाख वहत्तर हजार), समपुरक अनुदान रु ५०,००,०००। (पचास लाख रुपैया) गरी जम्मा रु ७,२१,४२,०००। (सात करोड एक्काईस लाख बयानव्वे हजार) त्यसै गरी सडक बोर्ड तर्फ रु ९२,००,०००। (वयानव्वे लाख), आन्तरिक आय तर्फ रु ८,४३,८९,०००। (आठ करोड त्रिचालिस लाख उनानव्वे हजार) र गत वर्षको मौज्दात तर्फ रु १०,७८,००,०००। (दश करोड अठहत्तर लाख) गरी जम्मा रु १,२०,१४,४०,०००। (एक अरव विस करोड चौध लाख चालिस हजार रुपैया) आय अनुमान गरिएकोमा नेपाल सरकारवाट जम्मा रु ८५,५३,७२,८८९। (पचासी करोड त्रिपन्न लाख वहत्तर हजार आठ सय उनानव्वे रुपैया) मात्र प्राप्त भई ९२.१८ प्रतिशत आय भएको छ । त्यसैगरी प्रदेश सरकारवाट गरिएको आय अनुमान मध्ये जम्मा रु ५,५६,००,४७२। (पाच करोड छपन्न लाख चारसय वहत्तर) आय भई ७६.९८ प्रतिशत आय भएको छ भने सडक बोर्डवाट रु ६४,४०,०००। (चौसठ्ठी लाख चालिस हजार) र आन्तरिक आयवाट ५,८५,०५,९३२ (पांच करोड पचासी लाख पाच हजार नौ सय वत्तिस) र गत वर्षको मौज्दातवाट जम्मा रु १३,७९,६७,८२२ (तेह्र करोड उनानी लाख सतसठ्ठी हजार आठ सय बाईस) गरी जम्मा रु १,११,३८,८७,११५। (एक अरव एघार करोड अठ्त्तिस लाख सतानी हजार एकसय पन्ध्र रुपैया मात्र आय भई लक्ष्यको ९२.७० प्रतिशत मात्र यथार्थ आय भएको छ ।

८. त्यसै गरी खर्च तर्फ आर्थिक विकासका लागि रु ३,३०,६४,१८०। (तिन करोड तिस लाख चौसठ्ठी हजार एकसय असी), सामाजिक विकास तर्फ रु ५०,३३,१५,३३०। (पचास करोड तेत्तिस लाख पन्ध्र हजार तिनसय तिस), पूर्वाधार विकास तर्फ रु १३,१३,२०,१२९। (तेह्र करोड तेह्र लाख विस हजार एक सय उनान्तिस), सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र तर्फ रु ३,४२,६२,२८४। (तिन करोड वयालिस लाख वैसठ्ठी हजार दुइ सय चौरासी) र कार्यालय सञ्चालन तर्फ रु ११,५५,६५,९३७। (एघार करोड पचपन्न पैसठ्ठी हजार नौ सय सैतिस रुपैया) गरी जम्मा रु ८१,७५,२७,८६२। (एकासी करोड पचहत्तर लाख सत्ताईस हजार आठ सय वैसठ्ठी रुपैया) मात्र खर्च भई रु २९,६३,५९,२५३। (उनान्तिस करोड तिसठ्ठी लाख उनान्साठी हजार दुई सय त्रिपन्न रुपैया) अर्थात् कुल आयको २६.६० प्रतिशत चालु आ.व.का लागि जिम्मेवारी सरी आएको थियो ।

सभाध्यक्ष महोदय एवं सभासदस्यज्यूहरु

अव म चालु आ.व.२०७९।०८० को वजेट योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनका सन्दर्भमा देखिएका तथ्यहरु र वजेटको स्वरूपलाई प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

९. नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तिय समानीकरण अनुदान तर्फ १८,४१,००,०००। (अठार करोड एकचालिस लाख) राजश्व वाडफांड तर्फ रु १२,६०,३०,९७८ (बाह करोड साठी लाख तिस हजार नौसय अठहत्तर), सशर्त अनुदान तर्फ रु ६२,८५,१९,०००। (वईसठ्ठी करोड पचासी लाख उन्नाईस हजार), विशेष अनुदान तर्फ ३,२०,००,०००। (तिन करोड विस लाख) र समपुरक अनुदान तर्फ रु २,८०,००,०००। (दुइ करोड असी लाख) , गरी संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने गरी ९९,८६,४९,९७८। (उनान्सय करोड छयासी लाख उनन्यचास हजार नौसय अठहत्तर) प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने समानीकरण अनुदान तर्फ रु २,२७,७६,०००। (दुइ करोड सत्ताईस लाख छहत्तर हजार), राजश्व वाडफांड तर्फ रु ३,८९,१०,०००। (तिन करोड उनानव्वे लाख दश हजार), समपुरक अनुदान रु ५०,००,०००। (पचास लाख रुपैया) विशेष अनुदान ५०,००,०००। (पचास लाख रुपैया) गरी जम्मा रु ७,१६,८६,०००। (सात करोड सोह्र लाख छयासी हजार) त्यसै गरी स्थानीय राजश्व वाडफांड तर्फ रु १७,५०,०००। (सत्र लाख पचास हजार) आन्तरिक राजश्व आय तर्फ रु १७,३०,६३,८६३। (सत्र करोड तिस लाख त्रिसठ्ठी आठसय छत्तिस) र गत वर्षको मौज्दात तर्फ रु ३३,८०,७४,८३३। (तेत्तिस करोड असी लाख चौरहत्तर हजार आठ सय तेत्तिस)

समेत गरी जम्मा रु १,५८,३२,२४,६४७ (एक अरब अन्ठाउन्न करोड वत्तिस लाख चौविस हजार छ सय सत्वालिस रुपैया) आय अनुमान गरिएकोमा २०८० जेष्ठ महिनाको मसान्तसम्म नेपाल सरकारवाट जम्मा रु ८६,६६,२३,२३२ (छयासी करोड छैसठ्ठी लाख तेईस हजार दुइ सय वत्तिस रुपैया) मात्र प्राप्त भई ८६.७७ प्रतिशत, प्रदेश सरकारवाट रु ४,६३,९८,९५३ (चार करोड त्रिसठ्ठी लाख अन्ठानव्वे हजार नौ सय त्रिपन्न) आय प्राप्त भई ६४.७२ प्रतिशत, आन्तरिक राजश्व आयवाट ५,२८,२३,२१० (पांच करोड अठ्ठाईस लाख तेईस हजार दुइ सय दश) र गत वर्षको मौदातवाट जम्मा रु ३३,८०,७४,८३३ (तेत्तिस करोड असी लाख चौहत्तर हजार आठसय तेत्तिस) गरी जम्मा रु १,३०,३९,२०,२२८ (एक अरब तिस करोड उनन्वालिस लाख विस हजार दुइ सय अठ्ठाईस रुपैया मात्र वास्तविक आय भएको व्यहोरा पेश गरेको छु। सो को विवरण अनुसूचीहरुमा प्रस्तुत गरेको छु।

सभाका अध्यक्ष महोदय

सभाध्यक्ष महोदय एवं सभासदस्यज्यूहरु

चालु आ.व.२०७९।०८० का विद्यमान आर्थिक गतिविधिहरु एवं बजेट कार्यान्वयनको सन्दर्भमा देखिएका केहि चुनौतीहरुलाई समीक्षात्मक रुपमा प्रस्तुत गर्दछु।

१. आन्तरिक श्रोतमा अपेक्षित उपलब्धी नभएका कारण श्रोतमा न्यूनता आएको छ।
२. आर्थिक श्रोत साधनको सीमितता र स्थानीय असमित आवश्यकता छ।
३. केन्द्र तथा प्रदेश सरकारवाट प्राप्त हुनुपर्ने राजश्व बाण्डफाण्ड अन्तर्गतको रकम अपेक्षित रुपमा प्राप्त हुन सकेन।
४. राष्ट्रपति शैक्षिक सुधारका कार्यक्रमहरु कार्यान्वयनमा गई दायित्व श्रृजना भयो तर प्राप्त रकम समयमा खर्च गर्न सकिएन।
५. स्वीकृत आयोजनाहरुको कार्यान्वयन तिव्र गतिमा भयो, जसले गर्दा कार्य सम्पन्नताका आधारमा भुक्तानी दायित्व श्रृजना भयो तर अपेक्षित आयको लक्ष्य हासिल गर्न सकिएन। जसले गर्दा वित्तिय व्यवस्थापनमा चुनौती थपिएको छ।

सभाका अध्यक्ष महोदय

चालु आ.व. २०७९।०८० का लागि स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन श्रोतगत चुनौतीहरुका बावजुद पनि भए गरिएका उपलब्धीहरुलाई संक्षेपमा उल्लेख गर्ने अनुमति चाहन्छु।

१. एघारौ र बाह्रौ नगर सभाबाट स्वीकृत भएका योजना तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनका लागि गत साउन २९ गतेबाट योजना संझौता गरी कार्य थालनी भएको थियो । ६४५ वटा वडा स्तरीय तथा नगर स्तरीय योजना र निर्माण व्यवसायी मार्फत संचालनमा रहेका रुग्ण योजना ४२ गरी कुल ६८७ वटा योजना संचालनमा रहेका थिए
२. वालमैत्री कार्यक्रमलाई मध्यनजर राखी नगर कार्यपालिकाको निर्णयानुसार ४५ वटा विद्यालयलाई रकम विनियोजन भएकोमा संझौता भई कार्यान्वयन तथा फरफारकको चरणमा रहेका छन् । सबै प्रकारका योजनाको कूल संख्या ७३२ वटा रहेकोमा सो मध्ये ५३५ वटा योजना फरफारक भई बाँकी १९७ वटा योजना निर्माणाधिन अवस्थामा रहि फरफारक हुन बाँकी रहेका छन् ।
३. १० लाखभन्दा माथिका योजना तथा कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी अनुगमन गरी काम गरेका योजना तथा कार्यक्रमको सम्बन्धित फिल्डमा पुगी नापजाँच गरी भुक्तानीका लागि सुझाव सहित नगरपालिकामा सिफारिश गर्ने कार्य गरिएको छ । काम अधुरो र कमजोर निर्माण गरेका योजनाको कार्यहरूको यथार्थ मूल्याङ्कन गरी भुक्तानीका लागि सिफारिश गर्ने गरिएको छ ।
४. निर्माण व्यवसायीबाट निर्माण भएका योजनाहरूको हकमा फिल्डमा निर्माण कार्य राम्रो गरेकाको हकमा मात्र सिफारिश गर्ने गरिएको, केहि रुग्ण आयोजनाहरूको हकमा नगर कार्यपालिकाको बैठकमा छलफल गर्ने कार्य अगाडि बढाईएको छ ।
५. नगर क्षेत्रभित्र नियमित यातायात संचालनका लागि सम्बन्धित फिल्डमा गई तत्काल डोजर लगाई बाटो खुलाउने कार्य गर्ने गरिएको छ ।
६. अन्य कार्यालयबाट संचालन गरिएका ठूला पूर्वाधार आयोजनामा डुब्लिकेशन हुन नदिन फिल्डमा गएका बेला अनुगमन गरी तत्काल सम्बन्धित कार्यालयसंग समन्वय गरिएको छ ।
७. नगरस्तरीय अनुगमन समितिको पहलमा जिल्ला स्तरीय निकायका प्रमुखको टीमबाट क्रसर उद्योग लगायत ठूला पूर्वाधार आयोजनाहरूको अनुगमन गराउने कार्य शुरुवात गरिएको छ ।
८. दावगरामा बसपार्क संचालन गरी नगर क्षेत्रमा जीप र ट्याक्सी छिर्न नदिने गरी चिप्लेटी बसपार्कमा जीप तथा ट्याक्सी पार्क बनाउने गरी पहल गरिएको छ ।
९. शहरी ढल तथा भल व्यवस्थापन गर्ने कार्यका लागि आवश्यक पहल गरिएको छ ।
१०. पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा विकास गर्न पर्यटन विकासमा टेवा पुग्ने गरी मठ, मन्दिर तथा सांस्कृतिक महत्वका विषयमा लगानी गरिएको छ ।
११. बजार क्षेत्रको सुरक्षाका लागि सि.सि. क्यामरा जडान गरिएको छ । यसै गरी मालढुंगामा स्वागत बोर्ड सहित सो स्थानबाट रामरेखा, उपल्लाचौर हुदै कुंडुलेसम्म सोलार बत्ती जडान गर्ने कार्य थालनी गरिएको छ । बजार क्षेत्रमा पनि सोलार बत्ती जडान गर्ने कार्य सम्पन्न गरिएको छ ।

१२. फोहरमैला व्यवस्थापन अन्तर्गत फोहर डम्पिड गर्न समस्या भएका कारण डम्पिड साईटको फोहरलाई वडा नं. १३ स्थित कालाखोलामा खाडल खनी पुर्ने कार्य गरिएको छ ।

१३. हालसम्मको अवस्था हेर्दा निर्माण व्यवसायीको भुक्तानीका लागि रु. १३ करोड ७४ लाख भुक्तानी गर्नु पर्ने देखिन्छ भने वडा स्तरीय र नगरस्तरीय योजनामा रु. ११ करोड गरी रु. २४ करोड ७४ लाख भुक्तानी गर्नु पर्ने देखिएको छ ।

१४. राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत निर्माणाधिन अवस्थामा रहेका १६ वटा विद्यालयका भवन निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा रहेका छन् भने ३ वटा विद्यालयमा विज्ञान प्रयोगशाला र ४ वटा विद्यालयमा पुस्तकालय स्थापना गरिएको छ ।

आदरणीय सभाध्यक्ष तथा सदस्यज्यूहरु,

अब म आन्तरिक तथा बाह्य राजश्व परिचालनको क्षेत्रतर्फ भएको प्रगतिबारे संक्षिप्त विवरण पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

राजश्व परिचालन तर्फ

नगरपालिकाको आ. व. २०७९।८० को लागि १ अर्ब ५८ करोड ३१ लाख ८४ हजार ६ सय ४७ रुपैयाँ संशोधित अनुमान स्विकृत गरिएकोमा २०८० जेष्ठ महिनाको मसान्तसम्म १ अर्ब ३० करोड ३८ लाख ३५ हजार १ सय ९० रुपैयाँ अर्थात कुल अनुमानको ८२.३५% संकलन भएको व्यहोरा पेश गर्दछु ।

बजेट तथा खर्चको विवरण

चालु खर्चतर्फ:

चालु खर्च शिर्षक अन्तर्गत ८० करोड ९४ लाख १८ हजार ५ सय रुपैयाँ संशोधित विनियोजन स्विकृत गरिएकोमा २०८० जेष्ठ महिनाको मसान्तसम्म ५९ करोड १० लाख ९६ हजार ५ सय ३ रुपैयाँ ७९ पैसा अर्थात कुल स्विकृत विनियोजनको ७३.०३% खर्च भएको छ ।

पुँजीगत खर्चतर्फ:

पुँजीगत खर्च शिर्षक अन्तर्गत ७६ करोड १७ लाख ७२ हजार १ सय ४७ रुपैयाँ संशोधित विनियोजन स्विकृत गरिएकोमा २०८० जेष्ठ महिनाको मसान्तसम्म ३९ करोड ९६ लाख ४० हजार १ सय २५ रुपैयाँ २८ पैसा अर्थात कुल स्विकृत विनियोजनको ५२.४६% खर्च भएको व्यहोरा अनुरोध गर्दछु ।

वित्तीय व्यवस्थातर्फ:

वित्तीय व्यवस्थापन खर्च शिर्षक अन्तर्गत १ करोड १९ लाख ९४ हजार रुपैयाँ संशोधित विनियोजन स्विकृत गरिएकोमा २०८० जेष्ठ मसान्तसम्म १ करोड १९ लाख ५१ हजार ३ सय ५३ रुपैयाँ ८ पैसा अर्थात कुल स्विकृत विनियोजनको ९९.६४% वित्तीय प्रगती हासिल भएको व्यहोरा प्रस्तुत गर्दछु । समग्रमा, सोहि अवधिसम्म १ अर्ब २६ लाख ८७ हजार ९ सय ८२ रुपैयाँ खर्च अर्थात ६३.३३ ०% वित्तीय प्रगती हासिल भएको व्यहोरा पेश गर्दछु । चालु आ. व. का स्विकृत योजनाहरु सम्भौता तथा कार्यान्वयन भई भुक्तानी हुने क्रममा रहेकोले यसको वित्तीय प्रगती आर्थिक वर्षको अन्त्य सम्ममा वृद्धि हुने अपेक्षा गरेको छु ।

आदरणीय सभाध्यक्ष तथा सदस्यज्यूहरु,

अब म चालु आ. व. २०८०/८१ मा नगरपालिकाको विषयगत क्षेत्रतर्फ भएको प्रगतिबारे संक्षिप्त विवरण पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

आर्थिक विकास क्षेत्र

आ. व. २०७९/८० मा आर्थिक विकास क्षेत्रका लागि ९ करोड २० लाख ५९ हजार रुपैयाँ संशोधित अनुमान स्विकृत गरिएकोमा २०८० जेष्ठ महिनाको मसान्तसम्म ३ करोड ३५ लाख ९३ हजार ६ सय १३४ रुपैयाँ अर्थात कुल अनुमानको ३६.४९% वित्तीय प्रगति हासिल भएको छ ।

सामाजिक विकास क्षेत्र

आ. व. २०७९/८० मा सामाजिक विकास क्षेत्रका लागि ६४ करोड ४७ लाख ४६ हजार ५ सय रुपैयाँ संशोधित अनुमान स्विकृत गरिएकोमा २०८० जेष्ठ मसान्तसम्म ४५ करोड ७० लाख ५० हजार ६ सय ८ रुपैयाँ अर्थात कुल अनुमानको ६६.४५% वित्तीय प्रगति भएको छ ।

पूर्वाधार विकास क्षेत्र

आ. व. २०७९/८० मा पूर्वाधार विकास क्षेत्रका लागि ५३ करोड १७ लाख ९२ हजार ८ सय ११ रुपैयाँ संशोधित अनुमान स्विकृत गरिएकोमा २०८० जेष्ठ मसान्तसम्म २७ करोड २२ लाख ६ हजार ४ सय ३२ रुपैयाँ अर्थात कुल अनुमानको ५१.१९% वित्तीय प्रगति हासिल भएको व्यहोरा पेश गर्दछु ।

सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र

आ. व. २०७९/८० मा सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्रका लागि १२ करोड ९३ लाख ११ हजार ३ सय ३६ रुपैयाँ संशोधित अनुमान स्विकृत गरिएकोमा २०८० जेष्ठ मसान्तसम्म १० करोड ७९ लाख १२ हजार ४ सय ७ रुपैयाँ अर्थात कुल अनुमानको ८३.४५% वित्तीय प्रगति हासिल भएको जानकारी गराउछु ।

कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक क्षेत्र

आ. व. २०७९/८० मा कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक क्षेत्रका लागि १८ करोड ५२ लाख ७५ हजार रुपैयाँ संशोधित अनुमान स्विकृत गरिएकोमा २०८० जेष्ठ मसान्तसम्म १२ करोड ७४ लाख २९ हजार ९ सय १९ रुपैयाँ अर्थात कुल अनुमानको ६८.७८% वित्तीय प्रगति हासिल भएको व्यहोरा पेश गर्दछु ।

आदरणीय सभाध्यक्ष तथा सदस्यज्यूहरु,

अब म नगरपालिकाको विकासका चुनौती र अवसरहरु प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

माथि प्रस्तुत गरिएको चालु आ. व. को २०८० जेष्ठ मसान्तसम्मको अवधिको वित्तीय तथा भौतिक प्रगती विवरणको आधारमा तयार गरिएको संक्षिप्त समिक्षाको प्रवृत्ति विश्लेषण गर्दा आ. व. २०८०/८१ को बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न केहि चुनौती तथा अवसरहरु रहेको देखिएको छ । नगरपालिकाको विकाससँग सम्बन्धित योजना तथा कार्यक्रमहरु तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्दै गर्दा देखा परेका चुनौतीहरुलाई प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

चुनौतीहरु:

१. नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ (संशोधन सहित) बमोजिमका व्यवस्थाहरु प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्ने,
२. सीमित स्रोत र साधनबाट असिमित जनचाहना तथा सबै तर्फका आवश्यकताहरुलाई एकमुष्ट रुपमा तत्कालै सम्बोधन गर्ने,

३. विभिन्न सात तहसम्मको योजना प्रक्रिया पूरा गरी योजना माग, छनौट, प्राथमिकीकरण र कार्यान्वयनमा कानूनी व्यवस्था अनुरूपको उत्तरदायित्व पूरा गर्न स-साना योजनाहरूलाई वडा तहबाट सम्बोधन गर्न लगाई मझौला आकारका योजनामा नगरपालिकाको बजेटलाई केन्द्रित गर्ने,
४. उपभोक्ता समितिको काम कारवाहिमा पारदर्शिता, जवाफदेहिता र अर्थपूर्ण जनसहभागीता कायम राख्ने,
५. ठेक्का तथा उपभोक्ता समिति मार्फत गरिने कार्य समयमा सम्पन्न गर्ने,
६. गैर सरकारी संस्था क्षेत्रको बजेट, कार्यक्रमलाई नगरपालिकाको प्राथमिकता क्षेत्रमा केन्द्रित गर्ने,
७. दिगो विकासको लक्ष्य प्राप्त गर्न नीति तथा कार्यक्रममा लक्ष्यहरूलाई स्थानीयकरण गर्ने,
८. आन्तरिक राजश्व संकलनको लक्ष्यलाई हासिल गर्न स्थानीय नागरिक तथा स्थानीय सरकारप्रति एक अर्काका पूरकका रूपमा रहेको आभाष दिलाउँदै घरदैलोको सरकारका रूपमा आशा र भरोसाको सञ्चार गर्ने,
९. आर्थिक संकटका कारण नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारबाट अनुमान गरिएको राजश्व तथा अनुदानको रकम सबै प्राप्त हुने अवस्थाको सुनिश्चितता नहुँदा तर्जुमा गरिएका योजनाहरूको कार्यान्वयनमा द्विविधा हुने गरेको ।

आदरणीय सभाध्यक्ष तथा सदस्यज्यूहरू,

माथि उल्लिखित चुनौतीहरू विद्यमान हुँदाहुँदै पनि यस नगरपालिकाको सामाजिक, आर्थिक, वातावरणीय तथा भौगोलिक विशिष्टताका कारण हामीसंग उपलब्ध अवसर र सम्भावनालाई नगरको विकासका लागि सम्पत्तिको रूपमा लिइ हाम्रा कार्यहरू अघि बढाउनु पर्ने छ ।

अवसर तथा सम्भावनाहरू:

१. मुलुकको गौरवको योजनाका रूपमा रहेका मध्य पहाडी राजमार्ग र कालिगण्डकी करिडोर जस्ता महत्वपूर्ण राजमार्गहरूको सहज पहुँच,
२. साविक धौलागिरी अञ्चलको सदरमुकाम तथा हाल जिल्ला सदरमुकामका रूपमा विभिन्न सरकारी, निजि, गैर-सरकारी संघ संस्था लगायत विशिष्ट व्यक्तिहरूसँगको आवश्यकता बमोजिमको पहुँच तथा उपलब्धता
३. हावापानी तथा जलवायुको दृष्टिबाट आवासीय सहरको सम्भावना भई तिव्र शहरीकरण हुँदै गरेको,
४. विभिन्न स्थानीय स्रोत र साधनहरूको परिचालन गरी स्थानीयस्तरमा उद्योग, पर्यटन तथा अन्य व्यवसाय सञ्चालनमा सहजता देखिएको,
५. नगरपालिका र वरिपरिका क्षेत्रलाई प्याकेजको रूपमा धार्मिक, ऐतिहासिक सम्पदा एवम् उष्णदेखि शितोष्ण जलवायु भएका विविधतायुक्त प्राकृतिक सौन्दर्य स्थानहरू समेटी उत्कृष्ट पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा विकास गर्न सकिने,
६. स्थानीय स्तरमा उपलब्ध भएका खनिज तथा नदीजन्य पदार्थको व्यवस्थित उत्खनन र उपयोग गरी नगरपालिकाको विकास निर्माण तथा आयस्रोत बढाउन सकिने ।

सभाध्यक्ष महोदय एवं सभासदस्यज्यूहरू

अब म आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को बजेटका उद्देश्य र प्राथमिकताहरु प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

- क) नगरको अर्थतन्त्रलाई चलायमान बनाइ उच्च एवं समावेशी आर्थिक वृद्धि हासिल गर्ने ।
- ख) बाल मैत्री स्थानीय शासन कार्यक्रमको कार्यान्वयन गर्ने
- ग) शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी जस्ता नागरिकका अत्यावश्यक सेवालाई गुणस्तरीय र आम नागरिकको पहुँचमा सहज रूपमा पु-याउने ।
- घ) सुशासन र नागरिक मैत्री सेवा प्रवाह गर्ने ।
- ङ) फोहोर मैलाको व्यवस्थापन तथा वातावरण संरक्षणमा सहयोग पु-याउने ।
- च) समान कामको लागि समान ज्यालाको सिद्धान्तलाई कडाइका साथ कार्यान्वयनमा जोड दिइने ।
- छ) कृषि पशु तथा पर्यटन विकास जस्ता आर्थिक विकासका क्षेत्रहरुमा टेवा पु-याउने ।
- ज) योजना निर्माण, विकास र समृद्धिमा सार्वजनिक नीजि र सहकारी क्षेत्रको साभेदारीलाई उच्च प्राथमिकता दिने ।
- झ) उत्पादनशील गतिविधि सञ्चालन गरी, उद्यमशीलता तथा स्थानीय रोजगारी श्रृजना गर्ने ।
- ञ) अनुसन्धान र सामाजिक विकासका कार्यलाई प्राथमिकतामा राख्ने

सभाध्यक्ष महोदय एवं सभासदस्यज्यूहरु

अब म आर्थिक वर्ष २०८०/८१ का लागि लिईएको राजश्व सम्बन्धी नीतिहरु प्रस्तुत गर्दछु ।

१. बागलुङ नगरपालिकाले स्वीकृत गरेका मौजुदा करका श्रोतहरुका आधारमा स्वीकृत राजश्व असुलीलाई प्रभावकारी बनाई स्थानीय श्रोत साधनको समुचित उपयोगको नीति लिईएको छ ।
२. नगरका विभिन्न वडामा रहेका स्थानीय श्रोतहरुको अध्ययन गरी अवस्था र आवश्यकता अनुसार कानून निर्माण गरी सम्भाव्य श्रोतहरुको समुचित उपयोगको नीति लिईएको छ ।
३. नगरमा सञ्चालित विभिन्न पेशा व्यवसाय उद्योग धन्दाको वातावरणीय प्रभावको अध्ययन गरी प्रदुषणको मात्राको आधारमा प्रदुषण शुल्क लगाई स्थानीय प्रदुषण नियन्त्रणको प्रभावकारी संयन्त्र निर्माण गरिने छ ।
४. नगर क्षेत्र भित्र सञ्चालित ठुला आयोजनाको निर्माणका कारण सडक जिर्ण हुने अवस्था आएमा त्यस्तो जिर्ण अवस्थाको मुल्यांकनका आधारमा स्थानीय सडक उपयोग सम्बन्धी शुल्क लगाउन आवश्यक नीति निर्माण गरिने छ ।
५. सांघुरा सडकहरु त्यसमा पनि सवारी चाप र लामो समयसम्मको पार्किङले गर्दा वजारका सडकहरु जाम हुने गरेकाले सडकमा पार्किङ गरि राख्ने मोटर साईकलहरुमा प्रतिदिन रु १० मात्र पार्किङ शुल्क लगाई सडकमा पार्किङको चापलाई कम गर्ने नीति लिईएको छु ।
६. काठेखोला सहित सम्भाव्य स्थलको प्रारम्भिक वातावरणीय अध्ययन गरी प्रतिवेदनका आधारमा नदी खोलाको पर्यवरणीय सन्तुलन नविग्रने गरी नदी जन्य पदार्थको उत्खनन गरी आन्तरिक श्रोत वृद्धि गरिने छ ।

७. नगर क्षेत्र भित्र दर्ता नगरी संचालनमा रहेका पेशा व्यवसाय तथा फर्महरूलाई आगामी आसोज मसान्तसम्म दर्ता गर्न समय दिइएको छ। उक्त अवधि भित्र दर्ता नगरेमा नियमानुसार कारवाहीको प्रकृया अगाडी बढाइने छ।
८. बजारलाई मार्यादित, स्वच्छ, प्रतिस्पर्धी र उपभोक्ता मैत्रि बनाउनलाई बजार अनुगमन कार्यलाई सरोकारवालाहरूको समेत सहभागितामा प्रभावकारी बनाइने छ।
९. नगर क्षेत्रको जग्गा वर्गिकरण गरी सम्पत्ति करलाई समय सापेक्ष गर्ने बनाइने छ।
१०. नगर क्षेत्रमा रहेका पार्क तथा सार्वजनिक स्थलहरूलाई आवश्यक कार्यविधिका आधारमा करार गरी निजी क्षेत्रको माध्यमद्वारा संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ।
११. बर्तमान व्यवसायीक मन्दीलाई मध्यनजर गरी साविकका व्यवसाय करको दरमा १० प्रतिशत कटौति गरी कर प्रस्ताव गरिएको छ। आर्थिक वर्ष ०८०/८१ का लागि प्रस्तावित व्यवसाय कर आगामी असोज मसान्त भित्र बुझाउने करदातालाई बार्षिक करको दरमा १० प्रतिशत छुट दिइने छ। यो नीतिले करदातालाई प्रोत्साहित गर्ने छ र समयमा कर तिर्ने भावनाको विकास हुने अपेक्षा गरेको छ।
१२. आगामी आर्थिक वर्षका लागि तालिम, भ्रमण तथा बैठक भत्ता कटौती गरेको छ। अत्यावश्यकिय बैठक, तालिम तथा कार्यक्रम बाहेकका अन्य बैठक तथा गतिविधिहरूका लागि भर्चुअल मिटिङको व्यवस्था मिलाई मितव्ययीताको सिद्धान्त अवलम्बन गर्ने नीति लिएको छ।
१२. स्थानीय कर राजश्व विज्ञ परामर्शदाताको माध्यमबाट स्थानीय कर राजश्व सम्बन्धी अध्ययन गराई प्राप्त तथ्यका आधारमा सरोकारवालाहरूको सहभागितामा प्रशिक्षण गराई स्थानीय करको पहिचान तथा करलाई परिभाषित गरी स्थानीय कर राजश्वको स्थायित्वमा आम नगरवासीहरूको उत्तरदायित्व वृद्धि गरिने छ।

सभाध्यक्ष महोदय एवं सभासदस्यज्यूहरू

अब म आगामी आर्थिक वर्ष २०८०।०८१ को नीति तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनका लागि बजेट श्रोत अनुमान तथा खर्च प्रस्ताव सम्बन्धी सक्षिप्त विवरण प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहान्छु

नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तिय समानीकरण अनुदान तर्फ १५,८५,००,०००। (पन्ध्र करोड पचासी लाख) राजश्व वांडफांड तर्फ रु १२,३४,७२,०००। (वाह करोड वहत्तर चौतिस लाख वहत्तर हजार), सशर्त अनुदान तर्फ रु ७१,२६,००,०००। (एकहत्तर करोड छव्विस लाख), विशेष अनुदान तर्फ १, ३०,००,०००। (एक करोड तिस लाख) र समपुरक अनुदान तर्फ रु १,८५,००,०००। (एक करोड पचासी लाख), वन तथा विद्युत रोयल्टी तर्फ रु २२,०५०। (वाईस हजार पचास रुपैया) गरी संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने गरी १,०२,६०,९४,०५०। (एक अरव दुई करोड साठी लाख चौरानव्वे हजार पचास रुपैया) प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने समानीकरण अनुदान तर्फ रु २,२८,१५,०००। (दुइ करोड अठ्ठाईस लाख पन्ध्र हजार), राजश्व वांडफांड तर्फ रु २,६५,६६,०००। (दुई करोड पैसठ्ठी लाख छैसठ्ठी हजार), समपुरक अनुदान रु १,००,००,०००। - एक करोड रुपैया) सशर्त अनुदान २५,००,०००। (पच्चिस लाख रुपैया) गरी जम्मा रु

६,१८,८१,०००। (छ करोड अठार लाख एकासी हजार) त्यसै गरी आन्तरिक राजश्व आय तर्फ रु ९,२४,२२,०००। (नौ करोड चौविस लाख बाईस हजार) र अन्य विविध आय १४,१७,३८,२५०। चौध करोड सत्र लाख अठेत्तिस हजार दुईसय पचास रुपैया समेत गरी जम्मा रु १,३३,२१,२९,३००। (एक अरब तेत्तिस करोड एक्काईस लाख उनान्तिस हजार तिनसय रुपैया) आय अनुमान गरि सोहि वमोजि व्ययको व्यवस्था मिलाएको छु ।

सभाका अध्यक्ष महोदय

चालु आ.व. २०८०।०८१ को कुल आय अनुमान रु १,३३,२१,२९,३००। (एक अरब तेत्तिस करोड एक्काईस लाख उनान्तिस हजार तिनसय रुपैया) लाई देहाय वमोजिम वांडफांड गरी देहाय वमोजिमका अनुसूचीहरुमा प्रस्ताव गरेको छु ।

१. कुल अनुमानित आय व्ययको विस्तृत विवरण अनुसूची १ मा प्रस्ताव गरेको छु ।
२. संघीय सरकारबाट स्वीकृत विभिन्न कार्यक्रमहरु अनुसूची २ मा प्रस्ताव गरेको छु ।
३. राजश्व अनुमानको विस्तृत विवरण अनुसूची ३ मा प्रस्ताव गरेको छु ।
४. कार्यालय सञ्चालन तथा नगरस्तरीय योजनाहरुको विवरण अनुसूची ४ मा प्रस्ताव गरेको छु ।
५. कार्यालयको शाखागत बजेट तथा कार्यक्रम अनुसूची ५ मा प्रस्ताव गरेको छु ।
६. वडास्तरीय योजना तथा कार्यक्रमहरुलाई अनुसूची ६ मा प्रस्ताव गरेको छु ।

नगर सभाका अध्यक्ष महोदय

अब म आगामी. आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रमले जोड दिएका प्राथमिकताहरुलाई आधार मानी तयार गरिएको चालु बजेटका मुख्य विशेषता संक्षेपमा उल्लेख गर्न चाहन्छु ।

१. आगामी आर्थिक वर्षका लागि तालिम, भ्रमण तथा बैठक भत्ता कटौती गरेको छु । अतिआवश्यक बैठक, तालिम तथा कार्यक्रम बाहेकका अन्य गतिविधिहरुका लागि भर्जुअर मिटिङको व्यवस्था मिलाएको छु । मितव्ययीताको सिद्धान्त अवलम्बन गर्ने नीति लिएको छु ।
२. कृषकहरुको सुविधाका लागि निशुल्क कृषि परामर्श सेवा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, कृषि विमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, कृषि तथ्यांक संकलन गर्न वाकी रहेका वडाहरुमा किसान सूचीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, वेमौसमी खेति मसला वालीलाई प्रोत्साहन गर्नेगरी बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश गरिएको छ ।
३. कृषि पकेट क्षेत्र निर्धारण गर्ने, स्थानीय विउ उत्पादनलाई प्रोत्साहन दिने तथा वांदर प्रभावित क्षेत्रमा टिमुर ओखर, कागती, अदुवा वेसार खेतलाई प्रवर्धन गर्ने र विभिन्न निकायहरुको संघ

संस्थाहरुको साभेदारीमा कृषिमेला आयोजना गरिने छ । एक वार्ड एक पकेट एक नमुना फर्म सञ्चालन गर्ने , गाजा तथा भांगो खेतिको सम्भाव्यताको अध्ययन गरीने छ । कृषि क्षेत्रको विकासका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

४. बाभो जमिन व्यवस्थापन, कृषि तथा पशुपंक्षि सम्बन्धि अध्ययन, तालिम, अवलोकन तथा प्रदर्शनीका लागि उपयुक्त स्थानमा बागलुङ नगरस्तरिय कृषि तथा पशुपंक्षि अध्ययन केन्द्रको स्थापनामा पहल गरिने छ । नर्सरी किसानलाई प्रोत्साहन गरिने छ ।
५. आयातित कृषि उपजहरुको तथ्यांक संकलन गर्ने, स्थानीय उत्पादनलाई आधार बनाई गांउ शहर अन्तरसम्बन्ध सञ्जाल बलियो बनाउने गरी कृषि उत्पादनलाई जोड दिनेगरी आवश्यक कार्यक्रम प्रस्ताव गरिएको छ । कृषि तथा पशु क्षेत्रका लागि रु १ करोड ७ लाख ५० हजार विनियोजन गरेको छु ।
६. नगरका विपन्न असहाय तथा हिंसा पिडित महिलाहरुका लागि आवश्यक सहयोग गर्न तथा असहाय, विद्यालय जानवाट वञ्चित, सडक बालबालिकाहरुको अध्ययन र संरक्षण गर्नेगरी खुशी महिला तथा बाल वचाउ कोष कार्यक्रम सञ्चालन गर्नेगरी बजेटमा रु १५ लाख विनियोजन गरेको छु । खुशी महिला तथा बाल वचाउ कोषको भवन निर्माणका लागि पहल गरिने छ ।
७. दुध अण्डा मासू र तरकारीमा आत्म निर्भर नगर निर्माण गर्ने गरी कृषि तथा पालन व्यवसायलाई जोड दिईएको छ ।
८. यान्त्रिक हलोका कारण गोरु विस्थापित हुने अवस्था आएकोले गोरुपालक कृषकहरुलाई प्रोत्साहन गर्नेगरी कार्यक्रममा समावेश गरिएको छ ।
९. निस्क्रिय सहकारीहरुको पहिचान गरी खारेज गर्ने र एकै प्रकृतिका सहकारी संस्थाहरुलाई एकीकरण गर्न जोड दिने र विभिन्न संघ संस्थाहरुको साभेदारीमा कोपोमिक्स लगायतका सहकारी व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम संचालन गरिने छ ।
१०. वृहत कृष्ण गण्डकी सभ्यता परियोजनाको गुरु योजना तयार गरी अध्ययन अनुसन्धान गरिने छ ।
११. बागलुङ घुम्न जांउ कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, नगरका पर्यटकीय गन्तव्यहरुको पहिचान गरी पर्यटन गन्तव्य नम्वर प्रदान गर्ने , एक वार्ड , एकछाक, एकरात कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै पर्यटकीय पूर्वाधार तथा आतिथ्यता संस्कृतिको विकास गर्ने गरी बजेटको तर्जुमा गरिएको छ ।
१२. नगर भित्र सञ्चालित होम स्टेहरुको प्रवर्धन गर्दै नगर अन्य स्थानहरुमा पनि होम स्टे सञ्चालन सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, प्रस्ताव गरिएको छ ।

१३. बागलुङ बजार क्षेत्रलाई आकर्षक बनाउने गरी कार्यक्रम प्रस्ताव गरेको छु । सडकमा आवश्यक ट्राफिक सिग्नल बोर्डहरू राख्ने , मालढुंगा पुलदेखि बांगेचौर खेलमैदानसम्म फुलका विरुवा रोप्ने, रुद्रेपिपल, चिप्लेटी बसपार्क हुँदै कम्प्युटोल क्षेत्र शौन्दर्यकरणका लागि विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१४. बागलुङ नगरस्थित धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरू र परम्परागत मेला पर्वहरूको संरक्षण र सम्वर्धन गरी पर्यटन पुर्वाधारको विकासलाई संस्थागत गरी व्यवस्थित रूपमा अघि बढाउनका लागि उप प्रमुख पर्यटन विकास कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्न ४० लाख रुपैया विनियोजन को व्यवस्था मिलाइएको छु ।
१५. स्थानीय मदिरा उत्पादनलाई स्वास्थ्यका मापदण्ड पुरा गरी उत्पादन र बजारीकरणमा सहयोग गर्ने र मदिराको आयातलाई निरुत्साहित गर्नका लागि प्रारम्भिक अध्ययन गर्ने गरी बजेट तथा कार्यक्रममा प्रस्ताव गरिएको छ ।
१६. स्वदेश तथा विदेशवाट फर्केका युवाहरूलाई स्वदेशमै उद्यमशिल बनाई उद्यमशिलता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्न प्रोत्साहनको नीति लिइने छ ।
१७. श्रम डेक्स स्थापना गरी नगर क्षेत्रमा काम गर्ने सम्पूर्ण श्रमिकहरूको तथ्याङ्क संकलन गरिने छ । श्रमिकहरूको हक हित अधिकारका लागि सहयोग र सहजिकरण गरिने छ ।
१८. विद्यार्थीहरूका लागि पढ्दै कमाउदै, कमाउदै रमाउदै कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । यो कार्यक्रम संचालनका लागि आधारभूमि तयार गर्ने गरी आवश्यक रकम प्रस्ताव गरिएको छ ।
१९. स्थानीय बालमैत्री कार्यक्रमलाई उच्च प्राथमिकतामा राखि नगरलाई बालमैत्री नगर घोषण गर्ने गरी आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।
२०. धौलागिरी अस्पताललाई दुईसय शैया सहितको मेडिकल कलेजको रूपमा विकास गर्न आवश्यक समन्वय गर्ने, साथै नगर अस्पताल र स्वास्थ्य संस्थाहरूको सेबालाई गुणस्तरीय बनाउने गरी कार्यक्रम प्रस्ताव गरेको छु । यस संगै स्वास्थ्य प्रतिको सचेतना सुत्केरी महिलालाई पोषणयुक्त खाना कार्यक्रम सञ्चालन गर्नका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।
२१. महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका सम्मान र प्रोत्साहन, स्वास्थ्य कर्मीहरूको क्षमता विकास साथै जेष्ठ नागरिक बृद्ध रोगी र आर्थिकरूपमा विपन्न नागरिकलाई निशुल्क स्वास्थ्य सेवा संगै योग प्राकृतिक चिकित्सा र स्वास्थ्य परामर्शसेवा संचालका लागि आवश्यक कार्यक्रम तय गरिएको छ ।

२२. पैयुपाटामा १५ शैयाको नगर अस्पताल निर्माण सम्पन्न गरी सोही भवनबाट सेवा संचालन गरिने छ ।
२३. विद्यालय नर्स कार्यक्रम, आच. आई. भि. विरुद्ध सचेतना कार्यक्रम लागू औषध दुर्वेशनी तथा लैंगिक हिंसा नियन्त्रण कार्यक्रम संचालन गर्न बजेट विनियोजन गरेको छ ।
२४. खेलकुद क्षेत्रको विकासका लागि नगर खेलकुद विकास समिति गठन गरिएको छ । नगरका उपयुक्त स्थानहरूमा खेल पूर्वाधार निर्माण, खेलाडी प्रोत्साहन तथा उपयुक्त स्थानहरूमा खुल्ला व्यायामशाला स्थापना गर्न सहयोग गरिने छ ।
२५. राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरका खेलकुद प्रतियोगितामा सहभागीहुने स्थानीय खेलाडीहरूलाई प्रोत्साहन गरिने, राष्ट्रपती रनिडशिल्ड प्रतियोगिता आयोजना गरिनुका साथै खेलाडीहरूको दूर्घटना विमा खेल प्रशिक्षक र खेलाडीहरूको विवरण संकलन गरी अभिलेख राख्ने गरी कार्यक्रम तय गरिएको छ ।
२६. नगरपालिका क्षेत्रको सडक तथा पूर्वाधार निर्माण तथा मर्मत सम्भारका लागि साभेदारीमा पुर्वाधार एम्बुलेन्सको व्यवस्था गर्न पहल गरिने छ । आफ्नै कार्यालय भवन नभएका वडाहरूको भवन निर्माण गर्दै लगिनेछ । एक वडा एक नमुना पुर्वाधार विकास कार्यक्रमका लागि सरोकारवाला निकायसंग समन्वय गरी कार्य अघि बढाइने छ ।
२७. निरयघाटमा निर्माण भएको बागलुङ बृद्धाश्रम निर्माणलाई पुर्णता दिदै उपयुक्त विधिबाट संचालन गरिने छ ।
२८. कालिगण्डकी नदीको निरयघाट देखी काठेखोला दोभान सम्मको क्षेत्रमा धार्मीक पुर्वाधार निर्माण गर्न गुरुयोजना तयार गरिने छ
२९. बजार भित्र भूमिगत ढल निर्माण कार्यका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ । बजार क्षेत्रको ढलको दिर्घकालिन व्यवस्थापन गर्ने कार्यको शुरुवात गर्दै अत्यावसेक क्षेत्रमा तत्काल ढल निर्माण गर्ने गरी आयोजना तर्जुमा गरिएको छ ।
३०. पुर्वाधार निर्माणको लागि ५० प्रतिशत लागत सहभागितामा लागत सहभागिता बैंकको स्थापनाको लागि अध्ययन शुरु गरिने छ । वडा नं १३ स्थित औधोगिक ग्राम क्षेत्रमा पुगेको क्षेती रोक्ने, एकले साल र दब्ल्याडको पहिरोको समस्या साथै रामतोला, कैलमपोखरी र बोक्से साथै भलायवोट पहिरोको समस्या समधानलाई प्राथमिकता दिने गरि कार्यक्रम तय गरिएको छ। यसका साथै

देउराली चोक र नारायणचोक क्षेत्रको सडकलाइ विस्तार तथा व्यवस्थित गर्ने र यसको वैकल्पिक सडकको अध्ययन गर्नेगरी कार्यक्रम तय गरीएको छ ।

३१. निजि क्षेत्र संगको सहकार्यमा सिमि क्यामेरा जडान, केवल लाइन विस्तार र कन्ट्रोलरुम निर्माण गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ । सो कार्य विस्तार तथा मर्मत सम्भारका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छ ।
३२. बागलुङ प्रवेश गर्ने पर्यटक तथा पाहुनाहरुको तथ्याङ्क राख्ने तथा स्वागत सत्कारको सस्कारको विकास गर्न जरुरी रहेको विकास गर्न जरुरी रहेको बिषयलाई सम्बोधन गर्ने गरी उपयुक्त कार्यक्रम संचालन गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन व्यवस्थापन गरिएको छ ।
३३. आयोजना बैक तयार गर्ने, नगर म्याप र प्रोफाइल तयार गर्ने, नगरको विकास र सम्बृद्धिमा योगदान दिने महत्वपूर्ण योजनाहरुको सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने गरी बजेटमा व्यवस्था मिलाएको छ । साथै प्रत्येक वडाहरुमा दिर्घकालिन महत्वका योजना संचालन गर्न पूर्व सम्भाव्यता अध्ययन गरी एक वडा एक नमुना पूर्वाधार योजनाका लागि रु ४० लाख विनियोजन गरिएको छ ।
३४. शुद्ध खानेपानिको सुविधा प्याउन एक घर एक धारा निर्माणको कार्यलाई बजेटमा व्यवस्था मिलाएको छ ।
३५. सुन्दर बागलुङ सफा राखौं भन्ने कार्यक्रम संचालन गरी नगर क्षेत्रको सरसफाईमा विशेष जोड दिइने छ । हाल मालढुङ्गामा रहेको ल्याण्डफिल साइडको फोहोर बानप १३ स्थित कालाखोलामा व्यवस्थापन गरिदै छ । दिर्घकालिन फोहोर व्यवस्थापनका लागि उपयुक्त स्थानको खोजी गरिने छ । फोहोर मैला व्यवस्थापनका लागि १ गाडी सहित ८४ लाख विनियोजन गरिएको छ । जिरो वेष्ट कार्यक्रमका लागि १ करोड २० लाख विनियोजन गरेको छ ।
३६. अन्तरपालिका असल अभ्यासको आदान प्रदान गर्ने, स्थानिय सरकारको संस्थागत विकास गर्ने र अन्तरपालिका समन्वयलाई प्रभावकारी बनाउन एक प्रदेश एक पालिका र अन्तराष्ट्रिय स्तरमा भगिनी सम्बन्ध कायम गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिएको छ ।
३७. टोलविकास संस्थाहरु गठन गर्ने क्षमता विकास गर्ने तथा तेस्ता संस्थाहरु मार्फत टोलस्तरका आयोजना कार्यान्वयन, फोहोर व्यवस्थापन तथा सामाजिक सचेतना वृद्धि गर्ने गरी कार्य संचालनका लागि तथा उपभोक्ता हित संरक्षणको लागि विभिन्न कार्यक्रम संचालन र व्यवस्थापन गर्न आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छ ।

३८. दैनिक सेवा प्रवाहलाई सरल, सहज, जवाफदेही जनमुखी बनाउन विशेष कार्यक्रम संचालन गरिने छ । सोका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिएको छ ।
३९. विकास आयोजनाहरूका अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाउनका लागि आवश्यक साधन श्रोतको व्यवस्था मिलाइने छ । सो कार्यका लागि बजेटमा व्यवस्था मिलाएको छु ।
४०. परम्परागत गोल घर र सताव्दी पुरा गरेको घरहरूको अभिलेख राखिने छ । त्यस्ता संरचना निर्माणमा संलग्न हुने सिकर्मी डकर्मी आदिको अभिलेख राख्ने र अभिमुखिकरण गर्ने । नगरको पुरानो बजार क्षेत्र कम्प्युटोल किराना टोल देउराली चोक लगायतका क्षेत्रलाई ऐतिहासिक सम्पदा क्षेत्रको रूपमा व्यवस्था गरिने छ
४१. जोखीम युक्त बस्तीहरूको पहिचान गर्ने, पहिचान गरिएका बस्तीहरूलाई एकिकृत बस्ती विकास गरी स्थानान्तरण गरिने छ
४२. नक्सापास प्रकृत्यालाइ इलेक्ट्रोनिक विल्डीङ प्रमिट सिस्टममा लाने, कार्यालयको वेवसाइट मार्फत नगरपालिकाको गतिविधीको सुचना प्रवाह गर्ने कार्यहरूको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिएको छ ।
४३. बजारका मुख्य क्षेत्रमा हाइमास्ट बत्ती जडान गर्ने तथा अन्य आवश्यक स्थानहरूमा सडक बत्तिको व्यवस्थापन गर्नका लागि ३५ लाख विनियोजन गरेको छु ।
४४. संचार माध्यमहरूसंग वार्षिक सम्झौता गरि नगरपालिकाका सम्पूर्ण सुचना प्रवाह गर्ने, सार्वजनीक सुनुवाई कार्यक्रम संचालन लगायत सेवा प्रवाहलाई सुचना प्रविधी युक्त बनाउने कार्यका लागि आवश्यक रकम छुट्टाइएको छु ।
४५. २०८० श्रावण १ गते देखी सब-वाहन सेवा, दमकल सेवा, व्याक हो लोडर सेवा र निशुल्क एम्बुलेन्स सेवा प्रवाह गर्न हटलाइनको व्यवस्था गरिएको छ । नेपाली सेना, ससस्त्र प्रहरीवल, जिल्ला प्रहरी कार्यालयको विपद युनिटसंग सहकार्य गरी चौविसै घण्टा सेवा उपलब्ध गराउन सक्ने गरी बजेट व्यवस्था गरिएको छ ।
४६. जोखीम युक्त सडक क्षेत्राधिकार भित्र बास अमृसो रोप्ने सडक आसपास रुख रोप्ने, कार्यलाइ प्रोहोत्सान गरी ग्रीन रोड निर्माण गर्ने कार्यको थालनी गरिने छ । यसको लागि रु १० लाख व्यवस्था गरिएको छ ।
४७. २०८० श्रावण १ गते पछी जन्म हुने छोरीहरूलाई लक्षित गरी प्रति जिवित जन्मछोरीको नाममा मुद्धती खाता खोली ५००० रुपैया जम्मा गर्ने गरी नगरको छोरी कार्यक्रम अगाडी बढाइने छ ।

यसको लागि उपयुक्त बैंक तथा वित्तीय सस्थाको खोजी गर्ने र आवश्यक कार्यविधिगत व्यवस्था गर्ने गरी रु १५ लाख विनियोजन गरिएको छ ।

४८. बागलुङ नगरपालिकालाई बालमैत्री नगर निर्माण गर्ने प्रतिवद्धता पुरा गर्न बालमैत्री आवश्यक पर्ने जनशक्ती व्यवस्थापन र पूर्वाधारका कार्यहरु सम्पन्न गर्ने गरी बजेटमा रु १ करोड २५ लाख व्यवस्था गरेको छ ।

४९. बागलुङ नगरपालिका भित्र एक महिना भन्दा बढी कामकाज गर्ने गरी नगर क्षेत्रभन्दा बाहिरबाट आउने श्रमीकहरुलाई पहिचानपत्र वितरण गरिने छ

५०. दलित, जेष्ठ नागरिक, घाइते, आपाङ्ग, शहिद परिवार, महिला आदीका लागि विभिन्न लक्षित कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।

५१. छाडा कुकुरहरुको उचित व्यवस्थापन गरिने छ । सो कार्यका लागि कुकुर होटेलको स्थापनाका लागि रु १५ लाख विनियोजन गरेको छ ।

५२. पदम सिंह विश्वकर्मा छात्रवृत्ति कार्यक्रमका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरी कार्यक्रमको कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी

५३. सुकुम्बासी, भूमिहिन तथा विपतमा परि घरबार विहिन नगरवासीहरुलाई आधारभूत रुपमा बसोबासको व्यवस्था गर्न कार्यविधि तयार गरी पूर्वाधार निर्माणका लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।

५४. नगरस्तरीय पूर्वाधार निर्माणका लागि रु २ करोड ५० लाख रुपैया विनियोजन गरेको छ । साथै चालु आ. व. मा भुक्तानी गर्न बाँकी रहने दायित्व आगामी वर्षमा भुक्तानी गर्नुपर्ने भएकोले सोको लागि समेत बजेट विनियोजन गरेको छ ।

अन्तमा, आगामी आ.व. २०८०।०८१ का लागि विनियोजित बजेट तथा प्रस्तावित कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयनका लागि स्थानीय आन्तरिक कर, दस्तुर, संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुन सक्ने सशर्त अनुदान, समपुरक अनुदान र विशेष अनुदान समेतका श्रोतका आधारमा विनियोजनको व्यवस्था मिलाईएको छ । बजेटले लक्षित गरेका योजना तथा कार्यक्रमहरुको लक्ष प्राप्तीका लागि संघ तथा प्रदेश सरकार, स्थानीय आम नगरवासीहरु, स्थानीय सरकारी तथा गैरसरकारी संघ संस्थाहरुबाट अधिकतम सहयोग र सुभावका लागि हार्दिक अनुरोध गर्दछु । बजेट निर्माणका क्रममा साथ र सहयोग गर्नुहुने नगर प्रमुखज्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू, वडा अध्यक्ष एवं कार्यपालिकाका सदस्यज्युहरु, वडा सदस्यहरु, स्थानीय सरोकारवालाहरु उद्योगी व्यवसायी तथा समाजसेवीहरु र संलग्न कर्मचारीहरु प्रति हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद

राजु खड्का
नगर उप प्रमुख